

प्राजापत्यः संवरणः। इन्द्रः। त्रिष्टुप्।

महिं महे तवसे दीध्ये नृनिन्द्रायेत्था तवसे अतव्यान्।

यो अस्मै सुमतिं वाजसातौ स्तुतो जनै समर्यश्चिकेत ॥ ५.०३३.०१

यः। अस्मै- अस्मभ्यम्। वाजसातौ- सम्पल्लब्धये। स्तुतः- नुतः। जने। सुमतिम्। चिकेत-
ज्ञातवान्। तस्मै। महे- महात्मने। तवसे- बलिने। इन्द्राय- परमेश्वराय। अतव्यान्- दुर्बलः सन्।
महि- महद्भावनम्। दीध्ये- उद्दीपयामि। नृन्- मनुष्यान् रक्षेति शेषः ॥१॥

स त्वं न इन्द्र धियसानो अर्कैर्हरीणां वृषन्योक्रमश्रेः।

या इत्था मघवन्ननु जोषं वक्षो अभि प्रार्यः सक्षि जनान् ॥ ५.०३३.०२

इन्द्र- परमेश्वर। सः- तादृशः। त्वम्। वृषन्- वृषभ। नः- अस्मदर्थम्। अर्कैः- मन्त्रैः।
धियसानः- ध्यायन्। हरीणाम्- प्राणाश्वानाम्। योक्रम- रथयोक्रम। अश्रेः- आश्रयसि। याः।
मघवन्- इन्द्र। जोषम्- प्रीतिम्। अनु वक्षः- अवहः। ताभिः। अर्यः- आर्यशीलः सन्। जनान्-
प्रजाः। प्र- प्रकर्षेण। सक्षि- सहस्व ॥२॥

न ते त इन्द्राभ्यश्मदृष्यायुक्तासो अब्रह्मता यदसन्।

तिष्ठा रथमधि तं वज्रहस्ता रश्मिं देव यमसे स्वश्वः ॥ ५.०३३.०३

ऋष्व- महात्मन्। इन्द्र। ये। अस्मत्- अस्मत्तः। असन्- अन्ये अभवन्। अब्रह्मता- ब्रह्मरहिताः।
असंयुक्ताः- अयोगाः। ते। ते- त्वदीयाः। न- न भवन्ति। वज्रहस्त- वज्रिन्। तम्। रथम्। अधि
तिष्ठ। स्वश्वः- शोभनप्राणतुरग। देव- द्योतनशील। रश्मिम्- प्रग्रहम्। यमसे- नियमयसि।
लक्ष्यप्रापकरंहणाय प्राणान्नियमितान् करोषि ॥३॥

पुरू यत्त इन्द्र सन्त्युक्था गवे चकथोर्वरासु युध्यन्।

तत्तक्षे सूर्याय चिदोक्तसि स्वे वृषा समत्सु दासस्य नाम चित् ॥ ५.०३३.०४

इन्द्र- परमेश्वर । ते- तव । पुरू- प्रभूताः । उक्था- मन्त्राः । सन्ति- भवन्ति । उर्वरासु- भूमिकासु ।
युध्यन्- तदाक्रमणशीलवृत्रैर्युद्धं कुर्वन् । गवे- चिद्रश्मये । चकर्थः- स्थानमकरोः । सूर्याय- सवित्र
आत्मसूर्याय । स्वे- स्वकीये । ओकसि- सदने स्थानम् । ततक्षे- निर्ममे । वृषा- वर्षकः । समत्सु-
युद्धेषु । दासस्य- उपक्षपयितुः । नाम- कीर्तिं नाशितवान् ॥४॥

वयं ते त इन्द्र ये च नरः शर्धो जज्ञाना याताश्च रथाः ।

आस्माञ्जगम्यादहिशुष्म सत्वा भगो न हव्यः प्रभृथेषु चारुः ॥ ५.०३३.०५

ते- अमी । वयम् । इन्द्र- परमेश्वर । ते- त्वदीयाः । नरः- मनुष्याः । शर्धः- त्वदीयं बलम् ।
जज्ञानाः- जानन्तः । याताः- त्वयि प्रपन्नाः । रथाः- त्वदर्थं रंहणशीलाः । अहिशुष्म- वृत्रशोषक ।
सत्वा- त्वं सत्ववान् । भगः- सौभाग्यवान् । न- च । हव्यः- आहूतः । प्रभृथेषु- प्रकर्षभरणेषु ।
चारुः- कल्याणः सुन्दरो वा । अस्मान्- नः । जगम्यात्- आगच्छ ॥५॥

पपृक्षेण्यमिन्द्र त्वे ह्योजो नृम्णानि च नृतमानो अमर्तः ।

स न एनीं वसवानो रयिं दाः प्रार्यः स्तुषे तुविमघस्य दानम् ॥ ५.०३३.०६

पपृक्षेण्यम्- सम्पर्काहं पूज्यं वेति सायणः । ओजः- बलम् । त्वे- त्वयि भवति । इन्द्र । नृतमानः-
नृत्यन् । अमर्तः- अमृतस्वरूपस्त्वम् । नः- अस्मभ्यम् । नृम्णानि- वीर्याणि । वसवानः- आत्मनि
कुर्वन् । एनीम्- शुभ्राम् । रयिम्- सम्पदम् । दाः- यच्छ । अर्यः- आर्यशीलस्येन्द्रस्य । तुविमघस्य-
बहुसम्पद्वतः । दानम् । प्र- प्रकर्षेण । स्तुषे- स्तौमि ॥६॥

एवा न इन्द्रोतिभिरव पाहि गृणतः शूर कारून् ।

उत त्वचं ददतो वाजसातौ पिप्रीहि मध्वः सुषुतस्य चारोः ॥ ५.०३३.०७

शूर- समर्थ । इन्द्र- परमेश्वर । गृणतः- स्तुवतः । कारून्- कर्मठान् । नः- अस्मान् । ऊतिभिः-
त्वद्रक्षाशक्तिभिः । एव- इत्थम् । पाहि- रक्ष । उत- अपि च । वाजसातौ- सम्पल्लब्धौ । त्वचम्-
रूपम् । ददतः- यच्छन्तम् । मध्वः- मधुरम् । सुषुतस्य- सुनिष्पन्नम् । चारोः- कल्याणं रसम् ।
पिप्रीहि- अनुभव ॥७॥

उत त्ये मां पौरुकुत्सस्यस्य सूरैस्त्रसदस्योर्हिरणिनो रराणाः।

वहन्तु मा दश श्येतासो अस्य गैरिक्षितस्य क्रतुभिर्नु सञ्चे ॥ ५.०३३.०८

उत- अपि च । त्ये- ते । पौरुकुत्सस्य- कर्मशीलस्य । कुत्सा एते हर्यश्वाय शूषमिति श्रुतावेवमेव दृश्यते । सूरैः- विदुषः । हिरणिनः- प्रकाशवतः । त्रसदस्योः- स्तेनभीषकस्य । गैरिक्षितस्य- गिरौ पर्वते क्षितं निवसनं यस्य तस्य । गिरिः स्थैर्यं श्रुतौ । आतिष्ठेममश्मानमश्मेव त्वं स्थिरा भवेति श्रुतिः । स्थिरस्येति भावः । अस्य- एतस्य । दश- प्रभूताः । श्येतासः- शुभ्राश्वाः प्राणाः । मा- माम् । वहन्तु । नु- शीघ्रम् । क्रतुभिः- प्रज्ञाभिः । सञ्चे- सङ्गतो भवामि ॥८॥

उत त्ये मां मारुताश्वस्य शोणाः क्रत्वामघासो विदथस्य रातौ।

सहस्रा मे च्यवतानो ददान आनूकमर्यो वपुषे नार्चत् ॥ ५.०३३.०९

उत- अपि च । त्ये- ते । मारुताश्वस्य- प्राणतुरगोपेतस्य । विदथस्य- यज्ञस्य । रातौ- दाने । शोणाः- रोचमानाः । क्रत्वामघासः- प्रज्ञासम्पद्वन्तः प्राणतुरगा मां वहन्ति । मे- मह्यम् । सहस्रा- प्रभूतान् । च्यवतानः- च्यावयन् । ददानः- यच्छन् । अर्यः- आर्यः । वपुषे- देहाय । आनूकम्- आभरणम् । न- इव । नार्चत्- मण्डयति ॥९॥

उत त्ये मां ध्वन्यस्य जुष्टा लक्ष्मण्यस्य सुरुचो यतानाः।

महा रायः संवरणस्य ऋषेर्व्रजं न गावः प्रयता अपि गमन् ॥ ५.०३३.१०

उत- अपि च । त्ये- ते । लक्ष्मण्यस्य- सुलक्ष्मवतः । ध्वन्यस्य- मन्त्रध्वनिदीपकस्य । सुरुचः- तेजस्विनः । यतानाः- उद्यताः । जुष्टाः- प्रीताः सद्भावनाः । मा- मां प्राप्नुवन्ति । महा- महिम्ना । रायः- सम्पदः । संवरणस्य- वरेण्यस्य । ऋषेः- सूक्ष्मदर्शिनो हृदयम् । गावः- धेनवः । व्रजम्- गोष्ठम् । न- इव । प्रयताः- नियमिताः । अपि गमन्- अगच्छन् ॥१०॥